

## บทที่ ๕

### สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนวัดบางพลีน้อย จังหวัดสมุทรปราการ ๒) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน วิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๔ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และค่า  $t - test$  และนำเสนอเป็นความเรียงโดยสรุปผลการวิจัยดังนี้

#### ๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๑. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อกระตุ้น ความจำ ความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เรียน สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นกระบวนการเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทางด้านความรู้ความคิด ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้มากขึ้น มีความเชื่อมั่น ฝึกทำงานด้วยตนเอง ทำให้มีความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์แบบของการจัดการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

หลังจากผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหามากขึ้นสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนจนบรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนของกระบวนการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เพราะผู้เรียนได้ลงมือทำด้วยตนเอง ครูหรือผู้วิจัยเป็นเพียงผู้แนะนำในบางขั้นตอนเท่านั้น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากกระบวนการตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนจากการทำแบบฝึกทักษะท้ายบท ระหว่างเรียนเท่ากับ ๔๑.๒๑ ที่มีคะแนนเต็ม ๕๐ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๔๑ และแสดง

ว่าเป็น  $E_1 = ๘๒.๔๑$  และค่าประสิทธิภาพหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนรู้เฉลี่ยเท่ากับ ๔๑.๒๖ จากคะแนนเต็ม ๕๐ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๕๓ แสดงว่าเป็น  $E_2 = ๘๒.๕๓$

๒. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อลงมือสู่ภาคสนาม ซึ่งผู้วิจัยได้ลงมือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นการพัฒนาผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการดังกล่าว พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

## ๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในเรื่องดังกล่าว ซึ่งอภิปรายผลได้ ดังนี้

๑. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่พัฒนาขึ้นเป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อกระตุ้น ฐานความรู้ ประสบการณ์เดิม ความสามารถของผู้เรียน ความเข้าใจ ของผู้เรียนสามารถปฏิบัติเองเป็นกระบวนการเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทางด้านการฝึกทักษะ ความรู้ความคิดเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์แบบของการจัดการเรียนรู้ ได้ยึดหลักในการสร้างแบบฝึกทักษะ โดยสร้างแบบฝึกให้สอดคล้องกับผู้เรียน และพัฒนาการของผู้เรียน มีกำหนดจุดหมายที่จะฝึก ตรงกับเนื้อหาวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในเนื้อหาวิชาดีขึ้น และมีประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ กัน ได้ดี ประกอบกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมจริง และเนื้อหาเหมาะสมกับการทำแบบฝึกทักษะ ตรงกับความสนใจของนักเรียน

ซึ่งสอดคล้องกับ ปาริชาติ สุพรรณกลาง<sup>๑</sup> ได้กล่าวว่า แบบฝึกเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และทักษะทั้งยังช่วยแบ่งเบาภาระครูผู้สอน ซึ่งประโยชน์ของแบบฝึกทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้มากขึ้น มีความเชื่อมั่น ฝึกทำงานด้วยตนเอง ทำให้มีความรับผิดชอบ และทำให้ครูทราบปัญหาและข้อบกพร่องของนักเรียนในเรื่องที่เรียน ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ทันที

<sup>๑</sup> ปาริชาติ สุพรรณกลาง. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การอินทิเกรตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อย. *งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐), หน้า ๒๓.

นอกจากนี้แบบฝึกยังเปิดโอกาสให้เด็กฝึกทักษะอย่างเต็มที่ ทั้งยังช่วยให้คงอยู่ได้นาน และเป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจบบทเรียนแต่ละครั้งอีกด้วย

ซึ่งสอดคล้องกับ **ชนาธิป พรกุล**<sup>๒</sup> ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนรู้ ว่าเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เขียนไว้ล่วงหน้า ทำให้ผู้สอนมีความพร้อมและมั่นใจว่าจะสามารถสอนได้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และดำเนินการสอนได้ราบรื่น หลังจากผู้เรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาในการเรียนมากขึ้นสามารถดำเนินกิจกรรมจนบรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนกระบวนการ การจัดการเรียนรู้ เพราะผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเอง ครูเป็นเพียงผู้แนะนำในบางขั้นตอนเท่านั้น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากกระบวนการตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนจากการทำแบบฝึกทักษะท้ายบทระหว่างเรียนเท่ากับ ๔๑.๒๑ ที่มีคะแนนเต็ม ๕๐ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๔๑ และ แสดงว่า คือ  $E_0 = ๘๒.๔๑$  และค่าประสิทธิภาพหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ ๔๑.๒๖ จากคะแนนเต็ม ๕๐ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๕๓ แสดงว่า คือ  $E_1 = ๘๒.๕๓$  ซึ่ง  $E_0$  คือ คะแนนที่ได้จากแบบฝึกทักษะ หรือคะแนนระหว่างเรียน  $E_1$  คือ คะแนนข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

ซึ่งสอดคล้องกับ **ขวลิต ชูกำแพง**<sup>๓</sup> ที่กล่าวว่า ๑. ประสิทธิภาพของกระบวนการ ( $E_0$ ) เป็นค่าที่บ่งบอกว่าการจัดการเรียนรู้นั้นสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหรือไม่ ภายในกิจกรรมที่กำหนดให้โดยมีการเก็บข้อมูลของผลการเรียนรู้ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาและความงอกงามของผู้เรียนได้โดยทั่วไป ๒. ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ( $E_1$ ) เป็นค่าที่บ่งบอกว่าการจัดการเรียนรู้นั้นส่งผลให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลได้หรือไม่ บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในการจัดการเรียนรู้น้อยน้อยเพียงใด ซึ่งคำนวณจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ทดสอบหลังเรียน) ของนักเรียนทุกคน การหาค่าประสิทธิภาพจะต้องมีการกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้ในการพิจารณาโดยเกณฑ์ดังกล่าวนิยมใช้หลักการเรียนแบบรอบรู้ คือตั้งเกณฑ์ไว้ที่ร้อยละ ๘๐ และยอมรับความผิดพลาดได้ไม่เกินร้อยละ ๒.๕ ดังนั้น ต้องมีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า ๘๐  $๒.๕ = ๗๗.๕$  ส่วนการกำหนดเกณฑ์ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ คือ ไม่เกินร้อยละ ๕

<sup>๒</sup> ชนาธิป พรกุล. การออกแบบการสอน : การบูรณาการ การอ่าน การคิดวิเคราะห์และ การเขียน. พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑). หน้า. ๑๓๓

<sup>๓</sup> ขวลิต ชูกำแพง , การวิจัยหลักสูตรการสอน, (มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓), หน้า. ๑๓๑ – ๑๓๓

นอกจากนั้นยังพิจารณาจากหลายปัจจัย เช่น ประเภทของสื่อวัตกรรม สติปัญญาของกลุ่มผู้เรียน และวุฒิภาวะของผู้เรียน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชวัลกร แสงทอง**<sup>๔</sup> ได้ทำการวิจัย การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง มาตราตัวสะกดสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านออกเสียง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ผลการวิจัยพบว่า ๑) ชุดการสอน เรื่องมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านออกเสียง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนวัดพิบูลเงิน มีประสิทธิภาพ ๘๐.๑๖/๘๐.๖๖ ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ๒) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเมื่อเรียนด้วยชุดการสอนพบว่าสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ ๓) ดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอน มีค่าเท่ากับ ๐.๗๔ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชุดการสอนดังกล่าวสามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ร้อยละ ๗๔ เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๗๔ และ ๔) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = ๔.๗๐$  , S.D.= ๐.๔๙)

๒. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ พบว่าหลังจากนักเรียนได้เข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกันระหว่างคะแนน ๒ กลุ่ม จากกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน ซึ่งคะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ สามารถพัฒนาความรู้ในเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนทางด้านความรู้ ความคิด ความจำ และการฝึกทักษะ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ **สมพร เชื้อพันธ์**<sup>๕</sup> ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถความสำเร็จและสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนที่ได้จากการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอนการฝึกฝนหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งสามารถวัดได้จากการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **ศรัญญา ศิริวรศิลป์**<sup>๖</sup> ได้ทำการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ

<sup>๔</sup> ชวัลกร แสงทอง. การพัฒนาชุดการสอน เรื่องมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านออกเสียง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑. วารสารวิชาการ **e-Journal of Inovative Education** ปีที่ ๑, ฉบับที่ ๒ (เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม ๒๕๕๖). หน้า. ๒๑๓

<sup>๕</sup> สมพร เชื้อพันธ์, “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ”, **วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน)**, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๓), หน้า ๕๓.

<sup>๖</sup> ศรัญญา ศิริวรศิลป์. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การผลิตสินค้าและบริการ และความสามารถด้านกระบวนการวิจัย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน. **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal** ปีที่ ๘, ฉบับที่ ๒ (เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๕๘) : ๑๑๖๙.

เรียน เรื่อง การผลิตสินค้าและบริการ และความสามารถด้านกระบวนการวิจัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๒ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผลการวิจัยพบว่า ๑) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การผลิตสินค้าและบริการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๒) ความสามารถด้านกระบวนการวิจัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = ๒.๓๙$ , S.D. = ๐.๗๒) ๓) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิจัยเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = ๒.๓๙$ , S.D. = ๐.๗๒)

### ๕.๓ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๑. การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนวัดบางพลีน้อย จังหวัดสมุทรปราการ จากการศึกษา จะเห็นได้ว่าแบบฝึกทักษะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ด้านความรู้ ความคิด และความจำ สารวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ประกอบด้วยหลักการสำคัญ ๕ ส่วน คือ ๑) ความพอประมาณ ๒) ความมีเหตุผล ๓) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ๔) การมีความรู้ ๕) การมีคุณธรรม นอกจากนั้นยังจะช่วยเพิ่มพูนทักษะให้กับนักเรียนในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

๒. ครูผู้สอนมีอุปกรณ์การสอนมาช่วยให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ให้เกิดทักษะที่มุ่งให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ ในการวัดผลประเมินผลของนักเรียนครูได้ประเมินผล ตามสภาพจริงมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

### ๕.๔ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนวัดบางพลีน้อย จังหวัดสมุทรปราการ ครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

#### ๕.๔.๑ ข้อเสนอการนำไปใช้

๑) จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะสามารถพัฒนาความรู้ของนักเรียนได้ จึงส่งเสริมให้ครูนำไปใช้พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทางด้านฝึกทักษะ ความรู้ ความคิด และความจำ ตามขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๒) ครูผู้สอนควรศึกษาเพื่อทำความเข้าใจและฝึกกิจกรรมที่ใช้ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ ให้เกิดความชำนาญ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรม และเพื่อนำไปพัฒนาด้านอื่น ๆ ต่อไป

๓) การใช้แบบฝึกทักษะที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาและลงมือฝึกทำด้วยตนเอง ต้องเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาสาระที่ง่าย และมีตัวอย่างที่ครอบคลุมชัดเจน

๔) มีการวัดและประเมินผลของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริง เพื่อการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อผู้เรียนสืบต่อไป

#### ๕.๔.๒ ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ศึกษาการทำแผนการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมกระบวนการเสริมสร้างความรู้และทักษะให้กับนักเรียน

๒) ครูผู้สอนควรนำเทคนิคการสอนหลาย ๆ รูปแบบ นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน และความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อพัฒนานักเรียนได้เต็มศักยภาพ

๓) ควรมีการติดตามระยะยาว หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้ว เพื่อดูว่าความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาไปแล้วยังคงอยู่กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด